Türkiye'de Dış Ticaret

Cevap Anahtarı · Kısa Çözümler

KOLAY Isınma Soruları (1–10)

1 **D – Y – D – Y**

Türkiye petrol ve doğal gazda büyük ölçüde dışa bağımlıdır. Serbest bölgeler ülke sınırları içindedir ama gümrük hattı dışında sayılır.

2 **1–c 2–b 3–d 4–a**

Karşılama oranı %100'ün altındaysa dış ticaret açığı vardır.

3 **D) Korumacı politikaların azaltılıp serbest piyasaya ve ihracata dayalı sanayileşmeye geçilmesi**

Bu değişimle ihracat hızla artmış ve sanayi ürünlerinin payı yükselmiştir.

4 **E) Petrol ve doğal gaz gibi enerji kaynaklarında dışa bağımlı olması**

Enerji fiyatları yükseldiğinde ithalat faturası da hızla artar.

5 **a) fazlası b) Gümrük c) serbest**

Serbest bölgelerde vergi ve gümrük muafiyetleri uygulanır.

6 **C) İhracatı azaltıp ithalatı artırmak**

Serbest bölgeler ihracatı ve döviz girişini artırmayı hedefler.

7 **A) Tarım ürünleri ve madenler**

1980 sonrasında ihracatta sanayi ürünlerinin payı hızla artmıştır.

8 **B) Turizm gelirleri**

Yurt dışındaki vatandaşların gönderdiği dövizler ve yabancı yatırımlar da katkı sağlar.

9 **B) Avrupa ve Orta Doğu**

Coğrafi yakınlık ve gümrük birliği ilişkisi bu pazarların önemini artırır.

10 **C) İhracatçı firmalara vergi desteği ve teşvik verilmesi**

Teşvik, AR-GE ve markalaşma ihracatçının rekabet gücünü artırır.

ORTA Pekiştirme Soruları (11–20)

11 **C) %75**

180 ÷ 240 × 100 = %75. Dış ticaret açığı 60, hacim 420 milyar $'dır.

12 **E) İhracatın ithalatı karşılama oranı en yüksek 2019 yılında gerçekleşmiştir.**
Açıklar: 2017 70, 2018 50, 2019 30, 2020 50, 2021 50 milyar $. Karşılama oranı 2019'da %85,7 ile en yüksektir.

13 **D) I ve III**
1980 sonrası politikalarla ihracatta sanayi ürünlerinin payı artmış, hacim büyümüştür; ancak ithalat da arttığı için dış ticaret açığı tamamen kapanmamıştır.

14 **A) Sanayi ürünlerinde AB ile ticaretin gümrüksüz yapılması ve AB'nin en önemli ticaret ortağı olması**
Gümrük birliği sanayi ürünlerini kapsar; Türkiye üçüncü ülkelere de ortak dış tarifeyi uygular.

15 **A) Tarım ve madenden → motorlu taşıt, makine, tekstil gibi sanayi ürünlerine**
Sanayileşmeyle ihracatın ürün yapısı çeşitlenmiş ve katma değeri yükselmiştir.

16 **E) Teknoloji yoğun, markalı ve katma değeri yüksek ürünlerin ihracatını artırmak**
Aynı miktarda ürünle daha fazla gelir elde edilir.

17 **B) Ürünlerin dış pazarlara hızlı ve düşük maliyetle ulaştırılabilmesi**
Ulaşım ve nitelikli iş gücüne yakınlık serbest bölgelerin başarısını artırır.

18 **B) 50**
270 - 220 = 50 milyar $; dış ticaret hacmi ise 490 milyar $'dır.

19 **D) İthalat faturasını büyüterek dış ticaret açığını artırır.**
Enerji talebi kısa sürede azaltılamadığı için fiyat artışı doğrudan ithalat giderine yansır.

20 **Örnek: 1) Yenilenebilir ve yerli enerji kaynaklarının payını artırarak enerji ithalatını azaltmak. 2) AR-GE ve markalaşmayı destekleyerek katma değeri yüksek ürün ihracatını artırmak.**
Turizm gelirlerini artırmak, ara malı ithalatını azaltacak yerli üretimi desteklemek gibi öneriler de kabul edilir.

ZOR Düşünme Soruları (21–30)

21 **B) 1,33**
200 milyar $ ÷ 150 milyar kg ≈ 1,33 $/kg. Bu değerin yükselmesi, ihracatta teknoloji ve katma değerin arttığını gösterir.

22 **C) İhracatının büyük bölümünün işlenmemiş ham maddeden, ithalatının ise sanayi ve teknoloji ürünlerinden oluşması**
Ham madde satıp mamul ürün alan ülkeler çoğunlukla dış ticaret açığı verir.

23 **C) 75**
225 ÷ 3 = 75 kat. Bu artışta 1980 sonrası ihracata dayalı sanayileşme politikası etkili olmuştur.

24 **D) II ve III**

Enerji ithalatı yüksek kaldıkça açık sürer; yerli ve yenilenebilir kaynaklar ile verimlilik bağımlılığı azaltır. Enerji tüketiminin artırılması ise çözüm değildir.

25 **A) Türkiye bazı sanayi ürünlerini hem ihraç hem ithal etmekte; enerji ise ithalat tarafında öne çıkmaktadır.**

Makine ve demir-çelik her iki tarafta da yer alır; üretimde ara malı ve teknoloji ithalatına ihtiyaç duyulur.

26 **E) Üretim için gerekli ara malı ve makine ithalatının da artması**

İhracata yönelik üretim çoğu zaman ithal girdiye dayanır; bu yüzden ihracat artarken ithalat da artabilir.

27 **E) Dışa açıklık oranı en yüksek ülke S, en düşük ülke R'dir.**

P %50, R %20, S %60. S dış ticaret fazlası verirken P ve R açık vermektedir.

28 **D) Kara, deniz ve hava yoluyla yapılan transit taşımacılıktan gelir elde edilmesi**

Transit taşımacılık ve lojistik hizmetleri döviz geliri sağlar.

29 **A) Bir pazarda yaşanabilecek ekonomik krizin ihracat üzerindeki etkisini azaltmak ve riski dağıtmak**

Pazar çeşitliliği, talep daralmalarına karşı ihracatı daha dayanıklı hâle getirir.

30 **Örnek: 1) Büyük bir limana, havalimanına ya da uluslararası kara ve demir yollarına yakınlık. 2) Nitelikli iş gücüne ve sanayi altyapısına sahip olma. 3) Pazar ülkelere ve ham madde kaynaklarına ulaşım kolaylığı.**

Enerji ve su altyapısı, uygun arazi, sınır kapılarına yakınlık gibi ölçütler de kabul edilir.